

Trobada del **Grup de Lectura Meteora** a Documenta
Pau Claris, 144, Barcelona

26 d'abril de 2022

Jo, que no he conegut els homes, de Jacqueline Harpman

Aspectes generals

Potser l'opinió més generalitzada és que el llibre promet bastant, però acaba decebent per la falta de concreció, de justificació o arrodoniment argumental. Com a llibre de ficció, hi ha qui el va qualificar de flux. També es va coincidir bastant a dir que les primeres 80 pàgines eren una prova, potser excessiva, per al lector. Demanen un esforç davant la reiteració i la falta de concreció que costa de mantenir.

Es va qualificar com una obra de pros i contres. El plantejament, la trama de base, podríem dir, pot resultar original, però la gran queixa és que, en el text, hi falten les solucions als enigmes. La novel·la crea expectatives que no es concreten ni en bé ni en mal. Les persones més crítiques també van dir que era una obra que es podia resoldre amb moltes menys pàgines. Potser podria haver estat una bona narració breu.

Les persones a les quals va satisfer l'obra van valorar el seu clima angoixant, van sentir-se atrapades per la lectura davant la pregunta de què passarà i van qualificar la història de curiosa i plena de detalls aconseguits. També es va argumentar que l'explicació de moltes coses no hi és, però potser tampoc no cal, ja que l'obra intenta plantejar el repte de l'ésser humà que s'enfronta sol davant l'univers.

L'argument

Una membre del Grup va expressar que l'autora no és del tot honesta amb el lector, ja que la protagonista i les seves companyes van trobant tot allò que els convé per a la seva supervivència i per justificar l'argument, talment com una aparició, just en el moment oportú, sense cap explicació lògica.

No es justifiquen els diferents enigmes que la novel·la planteja: per què les van empresonar? Com és que hi ha també presoners homes? Per què fugen tots els guàrdies i els seus comandaments i no en queda rastre? Per què la protagonista troba un autobús amb els únics cadàvers no presoners portant màscares antigàs? Com és que troben dins les presons quantitats ingents de menjar que les permet subsistir durant dècades? Qui (o mitjançant quin sistema) manté l'energia per a la conservació dels aliments i la il·luminació dels subterranis, que en són una bona colla i allunyats geogràficament? Per què ha desaparegut tothom? Què ho provoca? Per què la protagonista troba uns llibres tan concrets? Tot això i més queda sense explicació i potser són massa coses per considerar que no cal explicar-les.

La protagonista narradora

El llibre és narrat en primera persona per una dona anònima. Com que és la més jove de les 39 dones que l'acompanyen, se la coneix com "la nena" o "la noia". Ella creu que la resta de dones presoneres la marginen perquè és l'única que no té nom ni passat, i la seva única distracció és contemplar un guardià també jove com ella. És un cervell per educar, amb tot per aprendre, amb una mentalitat fins a cert punt robòtica, almenys fins que el personatge creix a partir dels ensenyaments de les altres, sobretot de Théa, i també del seu propi creixement. Al final, però, aquesta noia més aviat impersonal ens confessarà que escriu tot el que li ha passat a la vida per deixar-ne testimoni: la necessitat humana de transcendir.

Ciència-ficció?

Tot gènere novel·lístic té les seves obligacions i «esclavituds» de cara al lector. Si situem l'obra en un context de gènere d'anticipació o de ciència-ficció, el relat trontolla en molts aspectes que, per acollir-se al gènere, haurien de quedar aclarits. La fonamentació argumental de molts enigmes de l'obra molt sovint no existeix i el text es dilueix en un seguit d'incoherències.

Distopia, relat apocalíptic amb rerefons filosòfic?, podríem definir-lo així, però en l'entorn literari de la ciència-ficció, el text pateix molt. Es podria convenir que l'obra és un bon exercici filosòfic en un entorn de ciència-ficció poc aconseguit.

El relat filosòfic: les grans preguntes

El que en general es va valorar més positivament del llibre va ser la seva aportació filosòfica, el que es va definir com les grans preguntes sobre l'existència, com per exemple els diferents comportaments humans davant la mort: la desesperació d'alguns i la dignitat d'uns altres. El personatge de Théa, molt important, és el que planteja la necessitat d'una mort digna i ensenya la protagonista com pot ajudar a morir les seves companyes greument malaltes per estalviar patiment i degradació física o mental.

També es va dir que, de fet, presos i vigilants són tots presoners d'alguna manera en aquell món desolat. El llibre exposa les reaccions de l'individu davant una realitat desconeguda, i també el conflicte de la persona que no té un passat a on agafar-se a través dels records. El text vol, sens dubte, debatre sobre els elements més punyents de la condició humana. Com a llibre de grans preguntes se'n surt bastant bé, però no pas en els detalls argumentals, no gens justificats amb molta freqüència.

També es va assenyalar que l'última casa que troba la protagonista demostra que en el món distòpic de la novel·la també hi ha classes socials i jerarquies entre els carcellers desapareguts.

També cal considerar les presons subterrànies descrites en l'obra com una metàfora o una aproximació a la tragèdia dels camps de concentració patida per molts membres de la família de l'autora, amb les evidents seqüeles psicològiques que poden advertir-se en la narració. Alhora, el llibre també esbossa el dilema entre la llibertat personal interior i exterior.

L'últim missatge

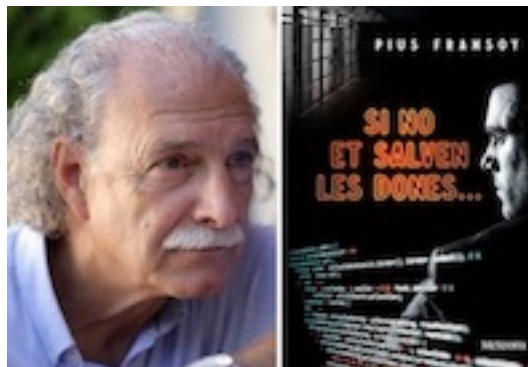
Del llibre es podria concloure que l'espècie humana és capaç de mantenir l'esperança i l'enginy en les pitjors condicions. El final de l'obra, segons ha expressat l'opinió més general, decep, i no pas pel propi desenllaç del llibre, sinó

per la falta d'aclariment o justificació de molts dels elements argumentals oferts a qui el llegeix. Es va recordar la definició del llibre que havia fet *Le Monde*: el relat minuciós d'un malson, venia a dir. I finalment es va assenyalar que la lectura del pròleg de Sophie MacKintosh podia aclarir alguns plantejaments de la novel·la i alguns propòsits de l'autora.

•

Pròxima trobada del Grup: **DILLUNS, 16 de maig de 2022, 19h.** Llibreria Documenta.

Obra: *Si no et salven les dones...*, de Pius Fransoy

Us recordem que Llibreria Documenta us fa un **5% de descompte** de les obres que llegim com a participants en el Grup de Lectura (per encàrrecs: **93 317 25 27**).
Més informació sobre el Grup de Lectura Meteora: www.editorialmeteora.cat